

L'olivera sagrada

Dv, 26/08/2016 per Ramon Bassas

[Roba estesa](#)

Ara fa unes setmanes es va estrenar als cinemes espanyols [El olivo](#), un film d'Iciar Bollain. Quan l'avi de la protagonista, Alma, que porta anys sense parlar, ara ja no menja, la néta emprèn un camí per recuperar una olivera mil·lenària que els seus pares es van malvendre anys enrere amb l'oposició de l'avi. Inicia un procés de recerca i el localitza en una seu d'una empresa alemanya que el té, a més, com a símbol corporatiu. L'arbre és un recurs narratiu per explicar, entre d'altres coses, els estralls de la crisi: negocis arruïnats, depauperació del sòl, precarietat a tots els nivells, diferències entre els pobres (espanyols) i els rics (alemanys), la indignació dels joves... Sobretot, de la pèrdua. La pèrdua de diners, sí, de la dignitat, també, però sobretot dels referents sòlids: l'olivera arrencada de soca-rel després de tants segles, la història escapçada, per tant, la ruptura tel·lúrica que ens fa nòmades o la lenta i callada mort de l'avi íntegre.

És un recurs narratiu però també és el protagonista. La seva força simbòlica agafa tota la seva dimensió quan desapareix, quan s'anhela. La pèrdua del referent ha deixat aquesta família sense aire, sense esma, sense futur. Sense respecte. El viatge que emprèn la protagonista, així, seria una peregrinació sui generis, una excursió a l'origen, un anhel profund de retorn. La infantesa, l'ordre còsmic, la terra sense envair...: aquestes construccions amb que forgem la nostra idea de felicitat i que situem tant a l'origen com al final de la nostra existència. L'alfa i l'omega, com diria l'Apocalipsi. El que vull dir és que el film és, també, un film sobre el símbol, sobre el símbol a través del qual podem accedir al fons de la nostra vida. És a dir, és una pel·lícula religiosa, en realitat.

És molt suggerent, així, el lema amb què s'anunciava, jugant amb el nom de la noia: "Hay tierra con Alma". Una "religió" quasi animista. Pel desembre ja vaig parlar, [aquí*](#), del fenomen del "reencantament", és a dir, dels nous fenòmens espirituals o de religió implícita que, probablement per la crisi del religiós-institucional, però també del seu procés de secularització, estem vivint. A mi, aquesta història em sembla un bon reflex. Primer, perquè reclama símbols per poder entendre "el que realment passa" i distingir "el que realment importa". Efectivament, no ho podem fer al marge dels símbols. Però, segon, perquè resacralitza la natura. Els arbres, les muntanyes o els núvols ja eren llocs d'esperits en les religions arcaïques. "Hay tierra con Alma". Perfecte. Però hi ha un problema que el cristianisme ja havia resolt, en teoria: el nostre lloc natural no és el d'un món "encantat" sinó precisament exclaustrat del paradís. En aquest lloc,

els nostres problemes els resolem nosaltres, i no els déus, o els arbres. I el símbol més potent, més clar i més cru, és precisament el d'un home agonitzant, abandonat, penjat d'una fusta d'arbres que va ser pres... a la Muntanya de les Oliveres, precisament. Sense passar per aquí, per la humanitat més crua, no hi ha res a fer. Aquesta seria la meva objecció.

---

*Aquest és un article per a la revista [Valors](#) (juliol 2016) i ara es fa referència a un article anterior.